קבלות. קבלת הדם: **הזאות.** היא זריקת דם המזרקים במזבח בין הימזון בפיים על הפרוכת ועל מזבח הזהב בין הימזון בחוץ. שחיטה לא קחשיב שלף הזר כשר בה [זבחים לב.]: **עריפת העגלה.** בכהניס היא כדכתיב (דברים כא) ונגשו הכהניס בני לוי: **טהרת מצורע.** בצפרים להזות: **בין מבפנים.** במקדש כדכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו וגו׳: **בין מבחוץ.** בגבולין בכל עיר ועיר בדיני הכנסת: **מבני אהרן.** סיפיה דקרא דלעיל הוא: **חוטין שבלחי אסורים.** משום דס: **בטויא.** בגלי: **בדק לן.** מנסה אותנו אם נדע להשיב (ג) ורבא כהן היה: **דחטיף מפנתא.** מתיווקות שנושאין אותם להכניס: **מי אמרינן חבובי קא מחבב המצוה.** ויפה הוא עושה: **ונתן.** לכהן ולא שיטול הכהן מעצמו: **מימר אמרי הכו לי.** הייתי שואלו בפה מלא שהייתי סבור שהוא חיבוב מצוה: **חלקם שאלו בפיהם.** דמגני להו קרא לבני שמואל ויטו אחרי הבצע אמר רבי מאיר שלא היה עבירת גזל בידם אלא חלק לויה כגון מעשר ראשון היו שואלין בפיהם: **הצנועים מושכין את ידיהם.** בחילוק לחם הפנים קאמר במס׳ יומא בטרף בקלפי (דף לט.) משמת שמעון הצדיק נשתלחה מארה בלחם הפנים: **לאחזוקי נפשאי בכהני.** שלא ישתכח הדבר שאני כהן: ופריך **וליפרום ידיה.** כיון שאינו עושה אלא שלא ישתכח שם כהן מעליו יפרוס ידיו לדוכן כל השנה ומחזיק נפשיה בכהני: **אנסיה ליה עידניה.** מ) עתים שקבע לתלמידיו היו טורדים אותו מלישא את כפיו שהיה עוסק לתלמידיו ע) בעת שהצבור נאספים לבית הכנסת: **ודחיקא ליה מלתא.** להוא צורבא מרבנן והכהן רוצה להנותו יתן לו חלק מתנותיו לקבל זרוע ולחיים מבני העיר בשביל הכהן והוא יאכלם: **ואע״ג דלא אתי לידיה.** דכהן יכול לזכות לו: **במכרי להונה ולויה.** בכהן שהיה ניכר בעיר ורוב בני אדם אוהבים אותו ונותנין לו המתנות ובאותו כהן אמרינן דיכול לזכות מעשרותיו לאחר אף על גב דלא אתי לידיה. מכרי לשון (מלכים ב יב) אין מאת מכרו: **אמר ליה רבא לשמעיה.** לשמשו של בעה״ב והוא כהן ובעה״ב נותן לו מתנותיו: **זכי לי מתנתא.** תן לי רשות ליקח מתנותיך לאוכלם מפני שהלשון עם הלחיים ניתן לכהנים ובעינן למיכל ליטנא בחדלא שהוא דבר חשוב וה״ג אמרינן בהשוכר את הפועלים (בבא מציעא דף פו:) כדי להאכילם שלש לשונות בחדל. ואף על גב דרבא נמי כהן הוה פ) דקיימא לן (רמב״ם הלכות דף יח.) **דמבני עלי אתא ובבכורות** (דף מז.) נמי אמרינן רבא הוה מבטל תרומת חולה לארץ ברוב ואכיל לה בימי טומאתו מיהו מנפשיה לא מלי שקיל דכתיב ונתן ולא שיטול מעצמו ומימר נמי לא בעי למימר הבו לי דתניא חלקם שאלו בפיהם להכי שקלם בתורת זר על ידי נתינת כהן ואף על גב דלא מטא לידיה דשמעא קמך רבא אדרב יוסף דלעיל: **רב ספרא לא אכל.** משום דלא מטא לידיה דשמעא: **מעדה בגד ביום קרה.** בגד בלוי וגרקב כמו (ישעיה סד) וכבגד עדיס. בעת הקור אינו שוה כלום: **ומו חומץ על נתר.** שאינו אלא מפסידו. נתר הוא מין צריף אלו״ס בלע״ז: **כן שר בשיריס על גב רע.** כן האומר דברי תורה למי שאינו יודע להבין בהן: **משום דעבדי אשמעתא דמר.** שלא סמכתי על שמועתך דמותר לצורבא מרבנן לקבלה אף על גב דלא אתו לידיה דכהן: **כי אמרי אגא באחר.** היכא דמזכי ליה כהן אחר שאינו כפוף לו אבל שמעא דבעל הבית על כרחו מזכי ליה לאדם חשוב שהוא בא בביתו של בעל הבית. אי נמי אימר דאמרי אגא דיכול לזכות מתנתא לאחר אף על גב דלא אתו לידיה: **דלא אפשר ליה.** כלומר לאיש שהוא עני ודחוק אבל רבא אפשר ליה ולא דחיקא ליה מילתא: כיון דלא עבר רב ספרא אשמעתיה דרב יוסף מאי טעמא אקריוה בחלמיה: **כלפי רבא.** כלומר על רבא שלא ידע להבין בטעמו של רב יוסף הקרוהו לרב ספרא כך: **גווף הוה.** אני שמעתי משום דהטיח כלפי מעלה במסכת תענית (דף כד:) דבעא מיטרא ללא צורך משום יקרא דאמיה דשבור מלכא ואמרינן התם דאיתחזי ליה אבוה בחלמיה וא״ל מי איכא דמיטרח קמי שמיא אשני דוכתיך אשני דוכתיה למחר אשכחיה לפורייה דמרשם בסכיני שנועדו מלאכי חבלה להורגו בלילה. ולי נראה גווף משום האי מעשה: **ירע שריד באהלו.** למי שירע שריד באהלו תלמיד רע: **תאכלהו אש לא נופח.** אשו של גיהנם: **כזורק אבן למרקוליס.** זו היא עבודתו כדאמרינן במסכת ע״ז (דף מט:): **ואפילו עם העובד כוכבים.** בתמיה. ורמינהי המשתתף עם הכהן כו׳: **עם העובד כוכבים.** או המוכר פסולי המוקדשין שנפדו ושחטן ומכרן והן פטורין מן המתנות כדאמר במתניתין [קל.] דלבי ואיל כתיב בהו [דברים יב]: **אינו צריך לרשום.** ולקמן [ע״ב] מפרש: הכא

קבלות. [ז]וא״ת תיפוק ליה קבלות מהמקריב את דם השלמים דהקרבה הוי לשון קבלה כדאמרינן פרק הקומץ [רבה] (מנחות דף יט.) והקריבו בני אהרן מקבלה ואילך מצות כהונה וי״ל דהכא כיון דכתיב המקריב את דם השלמים ואת החלב ובחלב לא שייך קבלה דם נמי [ח]לא משתעי בקבלה: **היציקות.** ברים הקומץ [רבה] (שם דף יח:) פריך מינה להא דאמר התם לא יצק כהן אלא זר כשר והכא קאמר שהיא עבודה המסורה לבני אהרן ומסקינן דלא כר״ש: **משקל** נמי **לא שקילנא.** שלא אקרא גרגרן ולא אגזול ממי שאריך יותר ממני אע״פ שגם הוא לא היה עשיר: **לבר ממעלי יומא דכפורי.** שיום טוב הוא כדאמר בפרק אותו ואת בנו (לעיל דף פג.) ומתנות מרובות והכהנים מתאספין ואילו לא היה נוטל היו אומרים שאינו כהן: **אמר ליה רבא לשמעיה בו׳.** רבא גרסי׳ דרבה כהן הוה כדאמר פרק עד כמה (בכורות דף מז.) (רבא) [רבה] הוה מבטל לה ברוב ואמרי׳ נמי (ר״ה דף יח.) אבי ורבה מדבית עלי קא אתו:

זבחי

לט א מיי׳ פ״ז מהל׳ בכורים הל׳ ז:

מ ב מיי׳ פ״ז מהלכות מאכלות אסורות הל׳ יג סמג לאוין קלו קלח טוש״ע י״ד סי׳ סה סעי׳ ז:

מא ג ד ה מיי׳ פ״ט מהל׳ בכורים הל׳ כב וריפ״ב מהלכות תרומות הלכה יט) סמג עשין קמב טוש״ע י״ד סי׳ סא סעיף יז:

מב ו ז מיי׳ פ״ט מהלכות בכורים הל׳ כא טוש״ע שם סעיף יד:

מג ח מיי׳ פ״ד מהל׳ מ״ת הל׳ ז טוש״ע י״ד סי׳ רמו סעיף ז:

תורה אור השלם

1. וְזֶה יְהִיֶה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם מֵאת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם שׁוֹר אִם שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה:
דברים יח ג

2. וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בְּדַרְכָּיו וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקָּחוּ שֹׁחַד וַיַּטּוּ מִשְׁפָּט:
שמואל א ח ג

3. מַעֲדֶה בֶגֶד בְּיוֹם קָרָה חֹמֶץ עַל נָתֶר וְשָׁר בַּשִּׁרִים עַל לֵב רָע:
משלי כה כ

4. כָּל חֹשֶׁךְ טָמוּן לִצְפוּנָיו תֶּאֱכָלֵהוּ אֵשׁ לֹא נָפַח יַרְעֵ שְׂרִיד בְּאָהֳלוֹ:
איוב כ כו

5. וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְּשֵׁם יְיָ יִמָּלֵט כִּי בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם תִּהְיֶה פְלֵיטָה כַּאֲשֶׁר אָמַר יְיָ וּבַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר יְיָ קֹרֵא:
יואל ג ה

6. כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֻּמָה כֵּן נוֹתֵן לְכְסִיל כָּבוֹד:
משלי כו ח

7. לֹא נָאוָה לְכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי לְעֶבֶד מָשַׁל בְּשָׂרִים:
משלי יט י

לעזי רש״י

אלו״ם. צָרִיף.

שיטה מקובצת

ח) והמשתתף עם העובד כוכבים. נ״ב עי׳ תוס׳ בכורות דף ב׳ ע״ב:

ז) וא״ת תיפוק ליה. נ״ב עי׳ תוס׳ זבחים דף קב ע״א:

עין משפט נר מצוה

א) [מנחות יח:], **ב)** [עירובין נא. וש״נ], **ג)** [לקמן קלד:], **ד)** [שבת ט. תוספתא דסוטה פי״ד], **ה)** יומא לט. קדושין נג., **ו)** [בערוך ערך אגם פי׳ אבני היה לו חולי כו׳ ע״ש ופע״ע בערך עדן ב׳], **ז)** [עירובין כג: וש״נ], **ח)** [מכות י. ע״ש], **ט)** [סנהדרין לב:], **י)** [תוספתא דע״ז ספ״ז], **כ)** [ל״ל כבוד ואין כבוד אלא תורה שנאמר כבוד חכמים יאמלו ותמימים יאמלו טוב ח״ר חמא בר חנינא כל העושה טובה למי שאינו יודע כאילו זורק אבן למרקוליס שנאמר כלרור אבן וגו׳ וכתיב לא נאוה לכסיל תענוג. כל זה איתא בע״ז], **ל)** [תוספתא פ״ט ה״יב], **מ)** [הרי״ף פי׳ חולי במעיו הוי], **נ)** בס״ח: עסוק בתלמידיו,

גליון הש״ס

גמ׳ עם העובד כוכבים. עי׳ בכורות דף ב ע״ב תוס׳ ד״ה אסור: **רש״י** ד״ה זכי לי וכו׳ דקי״ל (ר״ה יח.) וכו׳. עי׳ בכס״מ שם שכתב בהיפוך מנכלן: **תוס׳** ד״ה קבלות וכו׳ **לא** משתע׳ בקבלה. עיין זבחים דף ד ע״ח:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אמר רבה בדק לן רב יוסף: **(ב)** רש״י ד״ה בדק וכו׳ ורבה כהן הוה:

מוסף רש״י

בין מבפנים. כעזרה (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו וגו׳, בין מבחוץ. בכל עיר ועיר (מנחות יח:). **ונתן ולא שיטול מעצמו.** והוא הדין לכל מתנות כהונה ולויה (שבת נו.). **חלקם שאלו בפיהם.** מעשר ראשון הראוי להם שלויים היו, שאלו בפיהם, מתוך שהיו גדולי הדור וחופטיה לא היו מוגעים מהם ושאר לויים עניים מלטעריס (שם). **הצנועים מושכין את ידיהם.** גבי לחם הפנים תניא אדרבעים שנה שמימות שמעון הצדיק נשתלחה ברכה בלחם הפנים וכל כהן המגיעו כזית יש אוכל ושבע יש אוכל ומותיר, מכאן ואילך נשתלחה מארה בלחם הפנים וכל כהן המגיעו כפול הלטעין מושכין ידיהם ממנו ולא מהני להו מידי (קדושין נג.).

מסורת הש״ס

(ח) [מנחות יח:], **(ט)** [עירובין נא. וש״נ], **(ג)** [לקמן קלד:], **(ד)** [שבת ט. תוספתא דסוטה פי״ד], **(ה)** יומא לט. קדושין נג., **(ו)** [בערוך ערך אגם פי׳ אבני היה לו חולי כו׳ ע״ש ופע״ע בערך עדן ב׳], **(ז)** [עירובין כג: וש״נ], **(ח)** [מכות י. ע״ש], **(ט)** [סנהדרין לב:], **(י)** [תוספתא דע״ז ספ״ז], **(כ)** [ל״ל כבוד ואין כבוד אלא תורה שנאמר כבוד חכמים יאמלו ותמימים יאמלו טוב ח״ר חמא בר חנינא כל העושה טובה למי שאינו יודע כאילו זורק אבן למרקוליס שנאמר כלרור אבן וגו׳ וכתיב לא נאוה לכסיל תענוג. כל זה איתא בע״ז], **(ל)** [תוספתא פ״ט ה״יב], **(מ)** [הרי״ף פי׳ חולי במעיו הוי], **(נ)** בס״ח: עסוק בתלמידיו,

זבחי שלמי צבור. הן כבשי עצרת ויש להם דין אשמות ליאכל לפנים מן הקלעים כדתנן בא״יזהו מקומן (זבחים דף נד.):

ועורות קדשים. תימה אמאי חשיב עורות קדשים מהארבע שהיו בירושלים הלא בעזרה היו מפשיטין אפילו קדשים קלים משום איסורים שלא היו יכולים להוציא חוץ לעזרה וה״ל למימניה עם עשר שבמקדש[מ]: **אי** דילמא בתר עיקר בהמה אזלינן. הא לא דמי כלל למתניתין דתנן חוץ מן המתנות פטור מן המתנות דהא [נ] לא מחייב התם ישראל במתנות משום שהמתנות נשארו ביד כהן:

חוץ

הכא במאי עסקינן [א]דיתיב עובד כוכבים אמסחתא דכותה גבי כהן דיתיב אמסחתא אמאי צריך לרשום דאמרי בשרא קא זבין אי הכי עובד כוכבים נמי אמרי בשרא קא זבין אלא הכא במאי עסקינן דיתיב עובד כוכבים אכספתא דכותה גבי כהן דיתיב אכספתא אמאי צריך לרשום אמרי המוני הימניה עובד כוכבים נמי אמרי המוני הימניה אין אמונה בעובד כוכבים איבעית אימא סתם [ב]עובד כוכבים מפעא פעי אמר מר ופסולי המוקדשין אין צריך לרשום אלמא מוכחא מלתא והא אנן [ג]תנן [ד]פסולי המוקדשין נמכרים באיטליז ונשחטים באיטליז ונשקלים בליטרא תרגמא רב אדא בר אהבה קמיה דרב פפא באותן הנמכרים בתוך הבית אמר רב הונא [ה]שותף בראש פטור מן הלחי שותף ביד פטור מן הזרוע שותף בבני מעיין פטור מן הקבה וחייא בר רב אמר אפי׳ שותף באחת מהן פטור מכולן מיתיבי [ו]הראש שלי וכולה שלך ואפי׳ אחד ממאה בראש פטור היד שלי וכולה שלך אפי׳ אחד ממאה ביד פטור בני מעיין שלי וכולה שלך אפי׳ אחד ממאה בהן פטור מאי לאו פטור מן הלחי וחייב בכולן פטור מן הזרוע וחייב בכולן פטור מן הקבה וחייב בכולן לא פטור מכולן וליתני פטור מכולן ועוד תניא הראש שלי וכולה שלך אפי׳ אחד ממאה בראש פטור מן הלחי וחייב בכולן תיובתא דחייא בר רב תיובתא אמר רב חסדא [ז]הא מתניתא אטעיתיה לחייא בר רב דתניא [ח]עשרים וארבע מתנות כהונה הן וכולן ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט וברית מלח כל המקיימן כאילו קיים בכלל ופרט וברית מלח וכל העובר עליהן כאילו עובר על בכלל ופרט וברית מלח ואלו הן עשר במקדש וארבע בירושלים ועשר בגבולים עשר במקדש חטאת וחטאת העוף אשם ודאי ואשם תלוי וזבחי שלמי צבור ולוג שמן של מצורע ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ומנחת העומר וארבע בירושלים הבכורה והבכורים ומורם מן התודה ומאיל נזיר ועורות קדשים ועשר בגבולים תרומה ותרומת מעשר וחלה וראשית הגז ומתנות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ושדה אחוזה ושדה חרמים וגזל הגר הוא סבר מדקא חשיב להו למתנות בחדא חדא נינהו ולא היא אטו מורם מתודה ואיל נזיר דקא חשיב להו כחדא משום דחדא נינהו אלא כיון דדמיין להדדי חשיב להו כחדא ה״ג כיון דדמיין להדדי חשיב להו כחדא איבעיא להו הראש שלך וכולה שלי מהו בתר חיובא אזלינן וחיובא גבי ישראל הוא או דלמא בתר עיקר בהמה אזלינן ועיקר בהמה דכהן הוא ת״ש [ט]עובד כוכבים וכהן שמסרו צאנם לישראל לגזוז פטור הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים פטור מראשית הגז וזה חומר בזרוע ובלחיים ובקבה יותר מראשית הגז ה״ש״מ בתר חיובא אזלינן שמע מינה: ואם אמר לו חוץ מן המתנות פטור מן המתנות:

ורמינהו

מכולם. בהדיא: **ועוד תניא.** בהדיא דלא פטר ליה אלא מן הלחי: **בכלל ופרט.** בויקח קרח [במדבר יח] לכל קדשי בני ישראל לך נתתים והדר מפרש כל חד וחד וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגו׳: **וברית מלח.** כתיב בסיפיה ברית מלח עולם הוא [שם] כשם שברית מלח איננה שוכחת כך זו לא תשכח: **לאילו קיים בלבוש ופרטות.** שכתוב: **וברית מלח.** של קרבנות: **עשר במקדש.** ניתנו להם בתוך עזרה לאוכלן שם: **וזבחי שלמי צבור.** כבשי עצרת והם קדשי קדשים לאכול בעזרה: **לוג שמן של מצורע.** מה שנשאר ממתנותיו נאכל לכהנים כדאמרינן במנחות (דף נח.) וכזבחים (דף מד:) לכל קרבנם דכתיב בויקח קרח [במדבר שם] לרבות לוג שמן של מצורע דקרוי קרבנם דכתיב ביה והקריב אותם לאשם ואת לוג השמן [ויקרא יד] וכתיב בויקח קרח בקדש הקדשים תאכלנו [במדבר שם] אכולהו לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם וגו׳: עומר לא חשיב ליה בהדי שאר מנחת צבור[י] מפני שהיא מנחת נדבה בהקמצת ונאכלת ואין לך עוד בלבור: **ושירי מנחות.** של יחיד: **בירושלים.** הנאכלים ומתחלקים לכל העיר: **הבכורה.** בכור תם: **בכורים.** אינם נאכלים אלא בירושלים דכתיב (דברים יב) לא תוכל לאכול בשעריך וגו׳ ואמר מר (מכות דף יח:) ותרומת ידך [דברים שם] אלו הבכורים: **ומורם מתודה.** חזה ושוק וד׳ חלות כדכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה׳ לכהן הזורק וגו׳ מאתים כדכתיב לא תוכל לאכול בשעריך וגו׳ ואמר מר (מכות דף יח:) ותרומת ידך [דברים שם] אלו הבכורים: **ומורם מאיל נזיר.** זרוע בשלא ואלה ורקיק כדכתיב בפרשת נשא [במדבר ו] שמניפין אותן. והני חד חשיב להו משום דדמו להדדי דתרווייהו מורם מקדשים קלים נינהו וחזה ושוק של שאר שלמים נמי בכלל זה הן והאי דנקט תודה משום דאית ביה מורם אחרינא ותנינהו לכולהו בחדא שמא: **ועורות קדשים.** של עולה חטאת ואשם כדכתיב (ויקרא ז) עור העולה אשר הקריב והתורת כהנים [לו פרק טו] נמי [י] מרבה עור חטאת ואשם: **בגבולים.** נתנין להם בכל ערי ישראל: **ומתנות.** הזרוע והלחיים והקבה: **פדיון הבן.** ה׳ סלעים: **פדיון פטר חמור.** שה: **שדה אחוזה.** שהקדיש ולא גאלה ומכרה גזבר לאחר והרי היא יוצאה ביובל ומתחלקת לכהנים של אותו משמר שאירע בו יובל שנאמר (ויקרא כז) והיה השדה בצאתו ביובל וגו׳ לכהן תהיה אחוזתו: **וגזל הגר.** האשם המושב לה׳ בפרשת נשא [במדבר ה] וגזל הגר שנשבע לו לשקר ואח״כ הודה לאחר מיתת הגר כדפי׳ לעיל בפרקין [קנא. ד״ה תשעה]: **הוא סבר.** חייא בר רב סבר: **מדקא חשיב.** האי תנא לכולהו זרוע לחיים וקבה כחדא מתנה שלא אמר עשרים ושש: **ש״מ.** חדא היא והמחוייב באחד מתחייב בכולם והנפטר מאחת מהן פטור מכולן: **כולה שלי והראש שלך.** כהן מוכר לנכרי הראש קודם שחיטה: הכי גרסינן **פ״ש עובד כוכבים וכהן שמסרו לאכן לישראל לגזוז.** שעשאוהו שלוחן לגזוז את לאכן: **פטור.** ואיידי דתנא לה גבי מתנות השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור תנייה נמי גבי ראשית הגז: **הלוקח גז לאנו של עובד כוכבים.** אפילו קודם שנגזזו פטור: **וזה חומר וכו׳.** דהלוקח מתנות מן הכהן א] [ט] חייב קודם שחיטה וכל בהמה לכהן חייב במתנות שלא זכה בה קודם שחיטה: **ש״מ.** מדקתני זה חומר אלמא בתר חיובא אזלינן דהאי לא קנה אלא מתנות וקאמר חייב:

ורמינהו

הכא במאי עסקינן. דהמשתתף עם עובד כוכבים אינו צריך לרשום: דיתיב עובד כוכבים אמסחתא. כשהטבח מוכר הבשר דמוכחא מילתא דעובד כוכבים שותף הוא ואין כאן חשד ומתניתין בלא יתיב: **דכותה גבי כהן.** דבריתא: **דיתיב.** כהן אמסחתא אמאי צריך לרשום הא נמי מוכחא מילתא דכהן שותף בה: אפ״ה דיתיב כהן אמסחתא לא הוי ידעי אינשי דכהן שותף בה: **דאמרי בשרא קזבין.** בשר הוא רולה לקנות: **אלא.** לא תוקמה דיתיב עובד כוכבים אמסחתא אלא הכי תוקמה דיתיב עובד כוכבים אכספתא על המרגז שנותן בה הטבח המעות כשמקבלם תמיד מן הלוקחים דהא ודאי מוכחא שפיר דעובד כוכבים שותף בה: **דאמרי.** הרואים המוני הימניה לשומרם לו שלא יגנבום הימנו: **אין אמונה בעובד כוכבים.** אין ישראל רגילין להאמין בהם: **אבע״א.** לעולם כדאוקימנא מעיקרא דיתיב עובד כוכבים אמסחתא וכהן נמי דיתיב אמסחתא ולא דמו דסתם עובד כוכבים מפעא פעי תדיר הוא לוטק אל תתנם בכך אלא בכך והכל יודעין שיש לו חלק בה אבל כהן לנוע הוא וסומך על הטבח ואין הכל יודעין שהוא שותף: **אלמא מוכחא מילתא דאיסורא.** דלא מזבין להו כדרך חולין: **באיטליז.** בשוק: **באותן הנמכרים בתוך הבית.** בכור ומעשר דהתם[ז] תנן חוץ מן הבכור והמעשר שהנאתן לבעלים שאין דמיהן קדש דכתיב בהו לא תפדה[מ] ולא תגאל[נ] דהיינו אין קדושה לדמיהן לפיכך לא התירו לו בשביל הנאתו לזלזל בהן למוכרן בשוק כדרך חולין אלא בתוך הבית ואע״פ שמפסיד בדבר שאין עליהם קופלין כל כך והיינו מוכחא מילתא אבל פסולי המוקדשים שדמי פדיונן נכנסו בקדושתן אי לא שרית ליה למוכרן בשוק לא פריק להו מעיקרא אלא בזול ואיכא פסידא דהקדש והנהנה צריך לרשום: **שותף בראש.** ולא ביותר: **אפילו אחד ממאה ביד.** אפילו אין לכהן או לעובד כוכבים חלק בזרוע אלא אחד ממאה פטור טבח. ובכהן או עובד כוכבים שמכרו בהמה לטבח ישראל קאמר. ובכולהו גרסינן פטור סתמא: **אי הכי ליתני פטור**

מסורת הש״ס

א) [ערכין ו:], **ב)** בכורות לא. [כילה כח.], **ג)** [תוספתא פ״ט ה״ב ע״ש], **ד)** [כתובות ל. וש״נ], **ה)** ב״ק קי: [תוספתא חלה פ״ב ה״ח], **ו)** [תוספתא רפ״ו], **ז)** [בכורות לא.], **ח)** [במדבר יח], **ט)** [ויקרא כז], **י)** [אור מנחות רש״ש], **כ)** [וכן איתא להדיא בזבחים קג: ומנ״ש רש״י בפסחים מ. וכן עוד בב״ק קי: ד״ה עורות קדשים וכו׳], **ל)** ל״ל חייס, **מ)** [וא״ל רש״י בב״ק קי: ד״ה ועורות קדשים וכו׳ ובהני הכי דבמקדש לא חשיב אלא הנהו דאי נפקי חוץ לקלעים מיפסלו ביוצא ולפ״ז יתישב היטב תמיהת התוס׳], **מ)** ל״ל דלא. מהר״ס.

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) רש״י ד״ה הלוקח גז וכו׳ דהלוקח מתנות מן הכהן חייב. מלא חייב נמחק:

עין משפט נר מצוה

מד א מיי׳ פ״ט מהל׳ כלורים הל׳ י סמג עשין קמב טוש״ע י״ד סי׳ סא סעיף כה:

מה ב מיי׳ פ״א מהל׳ אסורי מזבח הל׳ יב:

מו ג מיי׳ פ״ט מהל׳ כלורים הל׳ יב סמג עשין קנ [קמב] טוש״ע י״ד סי׳ סא סעיף כו:

מז ד מיי׳ שם פ״א הלכה ח:

ה [טוש״ע שם סעיף מז]:

מוסף רש״י

פסולי המוקדשין. קדשים שנפל בהם מום, נמכרים באיטליז. בשוק שלוקחין הרבה ומכר ביוקר ונשקלים בליטרא. כלרך שהקנסין מוכרין בשר חולין (בכורות לא.). **בכלל ופרט וברית מלח.** לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה, כלל, חה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש, פרט כל מתנה בפני עצמה, וכל תרומת קדשים חזר וכלל, והדר כתיב ברית מלח עולם הוא וגו׳ בסוף הפרשה (ב״ק קי: ושם: בכלל ופרט וכלל). **כל המקיימן.** כאילו קיים כל התורה כולה שיתנה לדרוש בכלל ופרט וכלל וכאילו קיים כל הקרבנות שיתנה בהן ברית מלח (שם). **עשר במקדש.** נאכל לכנים מן הקלעים (שם). **וארבע בירושלים.** בכל העיר (שם). **ועשר בגבולים.** בערי ארץ ישראל (שם). **אשם ודאי.** המשה הן, גזילות מעילות שפחה חרופה מזיר ומצורע, וחד חשיב להו (שם). **ואשם תלוי.** בא על ספק כרת אלא נודע לו שעבר ולאי שיבא חטאת (שם). **וזבחי שלמי צבור.** כבשי עצרת שנקרלו שלמים כדכתיב (ויקרא כג) ומני כבשים בני שנה לזבח שלמים וקדשי קדשים הן כדכתיב (שם) קדש יהיו לה׳ לכהן ונאכלים לפנים מן הקלעים (ב״ק שם). **ולוג שמן של מצורע.** מה שנשאר בלוג מיליקה לכף כהן של השמאלית נאכל לכהנים, דתניא בתוספתא (עג.) וכזבחים (מד:) לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע דהוא נמי קרוי קרבן, דכתיב והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן, ומסיק ליה לקרא קמא בקדש הקדשים תאכלנו בויקח קרח (ב״ק שם). **ושירי מנחות.** כל מנחות הנקמצות, מנחת נדבה ומנחת חוטא ומנחת סוטה (שם). **ומנחת העומר.** מותר העומר, מנחת העומר נקמצת ושיריה נאכלים, כל המנחות קדשי הקדשים הן כדכתיב לא תאפה חמץ חלקם וגו׳ (שם). **הבכורה.** בכור תם נאכל בכל העיר, וכן **הבכורים** לריכין חומה כדכתיב (דברים יב) ואכלתם שם לפני ה׳ אלהיכם וגו׳ ואמר מר (מכות יח.) תרומת ידך אלו בכורים (ב״ק שם). **ומורם מן התודה.** חזה ושוק ואלרע חלות מאלרע מינים שבה, חלות ורקיקין חמץ ורבוכה, וכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לכהן הזורק וגו׳ (ב״ק שם). **ומאיל נזיר.** זרוע בשלא ואלה ורקיק, וחזה ושוק של שלמים בכלל תודה הוא, דתודה שלמים אקרי, והנך תרתי תודה ואיל נזיר משום דדמיין להדדי חשיב להו בחדא (שם). **ועורות קדשים.** עורות עולה וחטאות ואשמות, אבל קדשים קלים עורותיהן לבעלים, כדאמר בזבחים פרק עבול יום (קג.) ומש״ה קא חשיב להו בהדי הנך דבירושלים, למעוטי דאין נחשבים בהדי הנך דבגבולים, דהני עורות לא מתייהבי להו אלא בירושלים, ובהדי הנך דבמקדש לא חשיב אלא הנהו דאי נפקי חוץ לקלעים מיפסלי ביוצא (שם). **ושדה אחוזה.** שהקדישוה בעליה ולא גאלה ומכרה גזבר, כשהלוקח מחזירה ביובל מתחלקת לכהנים (שם). **ושדה חרמים.** ישראל שהחרימו שדיהן (שם). **וגזל הגר.** נמי קרי ליה מתנת גבולין, שאם נתנו לכהן המשמר חוץ לירושלים יצא ואיל אמנו יעלה לירושלים להקריב (שם).

ורמינהו. כהן שמכר בהמה לישראל ואמר לו ע"מ שהמתנות שלי נותנן ישראל לכל כהן שירצה דכיון דכולה בהמה זכין ליה לא מצי לאתנויי ליה הא׳ אמתנות שאינן שלו אלא של כהנים ניתנו ואין לו בהן אלא טובת הנאה מ"מ ש"מ דחייב במתנות: **חוץ שיור.** לשון שיור משמע ששייר המתנות ולא מכרן לפיכך פטור הלוקח שהרי של כהן הן ולכוותה בישראל הוה מחייב הלוקח דכיון שהוא שחטה עליה רמיא למיתבינהו: **על מנת לאו שיורא הוא.** אלא תנאה הכל מכר לו ע"מ שיתנם לו והוא אין בו כח להתנות: **ורמינהו.** בריית׳ אבריית׳: **לא שנו.** היכא דלקח הימנו במשקל דקתני נותנן לוקח לכהן והוא חוזר ותובע דמיס מן הטבח: **אלא.** כששקלן לוקח לעצמו דכיון דטבח לא נגע בהן אינו בעל דבריס של כהן לפיכך זה הלוקח נותנן והוא שואל לו הדמיס שעל הטבח היה מוטל ליתן: **אבל שקלן לו טבח הדין.** של כהן ומחלוקתו ותביעתו אף (א) על הטבח הוא והטבח חוזר עליהן אם יש בעין נותנן לכהן והכי מפרש לה בריש הגוזל בב"ק (דף קטו.) דאף עם הטבח קאמר ר׳ יהודה(ב): **הדין עמו.** דינו של כהן ותביעתו עם הלוקח הוא הואיל וישנה לגזלה בעין במקום שהוא שם ילך: רב אית ליה דרב חסדא: **רבה מזה גוכה.** דכיון דקודם יאוש אכלו זה האחרון הוה ליה אינו גזלן עלייהו דהא כל מקמי יאוש בדשותייהו דמרייהו קיימי כל היכא דאיתנהו: **לא.** בגזלן דעלמא שהגזלן קונה אותו בגזלתו לגמרי: **דכולי עלמא אית להו דרב חסדא.** דאם רבה נגזל לדון עם הראשון ידון: **והכא.** בגזל מתנות כהונה קמיפלגי מר סבר מתנות כהונה נגזלות ומתחייב גזלן בגזלתו לגמרי לדורות גזל עליהן: **ומר סבר אינם נגזלות.** אין כח לגזלן וכל זמן שהן בעין כל מקום שהולכין החוב מוטל על מי שהם אצלו לתתו לכהן והראשון לא נעשה גזלן עליהן: **באפי נפשה.** ולא בלשון לא שנו ומתני׳ כדלעיל: **מתנות כהונה נגזלות.** לכדאמרן שאם רבה כהן לדון עם הראשון ידון: **אלמא ספק.** מתנות כהונה לקולא דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה: **שכבוך הקמה.** לפני הקוצרים שעדיין לא הגיעו הקוצרים לשם: **הרי.** כל הנמצא בהן לבעה"ב דאין לקט אלא הנושר בשעת קצירה: **העליונים.** חטין העליונים שעל פי החור איכא למימר לקט הן שנשרו מן השבלין בשעת קצירה: **והתחתונים.** שבקרקעיתו של חור: **לבעל הבית.** דקודם קצירה כנסוס נמליס שם: **שספק לקט לקט.** אלמא לרבי מאיר גבי מתנות עניים וה"ה למתנות כהונה ספיקא לחומרא ופתם מתני׳ ר"מ היא וקתני ספיקא לקולא: **אל תקניטני.** דהא דקתני ספק לקט לקט יחידאה היא שאיני שונה אותה כמו ששנית דברי ר"מ אלא דברי ר׳ יהודה בן אגרא משום ר"מ: **א"ל.** ר"ל: **אל תשנה אותה אלא כלשון בן תדל.** אפי׳ אין אתה שונה אותה אלא בשם שונה שבעולם ששמו בן תדל אפילו הכי קשיא לך דהא טעמא קאמר למילתיה: **אילימא בדינין.** לראות לו זכות בדין: **לדק משלך ותן לו: פרה.** כשנולד לך ספק זה במתנותיה ואתה מעמידה על חזקתה הראשונה הרי היא פטורה שהרי בחזקת של עובד כוכבים היתה עומדת: **קמה.** כשנולד לך ספק בלקט ואתה מעמידה על חזקתה חזקת חיוב הוא דמעולם היא עומדת לכך דשל ישראל היא: חיוב חלה הכל תולך אחר גלגולה משגלגל בה הוי חיובה וגלגול העובד כוכבים פוטר דכתיב (במדבר טו) עריסותיכם. אם עד שלא נתגייר נתגלגלה פטור אם ספק חייב גרסינן: חלה ספק איסורא שיש בה עון מיתה הלכך לא סמכינן אחזקה אבל מתנות אין בהן קדושה אלא דין ממון והמוציא מחבירו עליו הראיה: **קרבן אשמו.** ספק ילדה כשהיתה עובדת כוכבים ספק משנתגיירה מביאה קרבן דספק איסור כרת הוא לאכול בקדשים עד שתביא כפרה דמחוסר כפורים אסור בקדשים וענוש כרת: **והלה.** ספק מיתה: **ובכור בהמה טהורה.** ספק כרת לשחטו בחוץ וצריך להמתין עד שיסתאב דתו לית ביה אלא דין ממון ואוכלו הוא במומו: **ובכור.** פטר חמור. כמאן דאמר בבכורות (דף ט:) אסור בהנאה עד שיפדנו וצריך להפרישם עליו טלה לפדיונו לאפקועי איסוריה ומעכב הטלה בידו והוא שלו דשה של פדיון לא רמיא קדושה עליה אלא ממונא דכהן הוא וכיון דספק הוא המוציא מחבירו עליו הראיה:

רא"שית

ורמינהו [א]על מנת שהמתנות שלי נותן לכל כהן שירצה על מנת אחוץ קא רמית חוץ שיורא על מנת לאו שיורא ורמינהו על מנת שהמתנות שלי המתנות שלו בהא פליגי מר סבר על מנת שיורא הוא ומר סבר על מנת לאו שיורא הוא: אמר לו מכור לי בני מעיה וכו׳: [ב]אמר רב לא שנו אלא ששקל לעצמו אבל שקל לו טבח הדין עם הטבח ורב אסי אמר אפי׳ שקל לו טבח הדין עמו לימא בדרב חסדא קא מיפלגי דאמר רב חסדא [ג]בגזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה רצה מזה גובה דמר אית ליה דרב חסדא ומר לית ליה דרב חסדא לא דכולי עלמא אית להו דרב חסדא והכא במתנות כהונה נגזלות קא מיפלגי דמר סבר נגזלות ומר סבר אין נגזלות איכא דמתני לה להא שמעתא בפני עצמה רב אמר [ד]מתנות כהונה נגזלות ורב אסי אמר מתנות כהונה אין נגזלות: **מתני׳** [ד]גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטה עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראיה: **גמ׳** כי אתא רב דימי אמר רמי ליה רבי שמעון בן לקיש לר׳ יוחנן תנן ספק פטור אלמא ספיקא לקולא ורמינהו [ה]חורי הנמלים שבתוך הקמה הרי אלו של בעל הבית ושלאחר הקוצרים העליונים לעניים והתחתונים של בעל הבית רבי מאיר אומר [ה]הכל לעניים שספק לקט לקט אמר ליה [ו]אל תקניטני שבלשון יחיד אני שונה אותה דתניא ר׳ יהודה בן אגרא אומר משום רבי מאיר [ז]ספק לקט לקט ספק שכחה שכחה ספק פאה פאה אמר לו אל תשנה אותה אלא בלשון בן [ח]תדל והא טעמא קאמר דאמר ר"ש בן לקיש מאי דכתיב [1]עני ורש הצדיקו מאי הצדיקו אילימא בדינים והא כתיב [2]ודל לא תהדר בריבו אלא צדק משלך ותן לו אמר רבא הכא פרה בחזקת פטורה קיימא קמה בחזקת חיובא קיימא אמר ליה אביי והרי [ט]עיסה [י]נעשית עד שלא נתגייר פטור מן החלה משנתגייר חייב ספק חייב אמר ליה [יא]ספק איסורא לחומרא ספק ממונא לקולא דאמר רב חסדא וכן תני ר׳ חייא שמונה ספקות נאמרו בגר ארבע לחיוב וארבע לפטור [יב]קרבן אשתו וחלה ובכור בהמה טמאה ובכור בהמה טהורה לחיוב

ראשית

מה שכתוב בתורה שהרשתו תורה ליתנם לכל מי שירצה: **דמר אית ליה דרב חסדא.** אין לפרש דרב אית ליה דרב חסדא ועם הראשון דקאמר רב היינו אפי׳ עם הראשון דא"כ לרב אסי הדין עם השני ולא עם הראשון (ג) בגזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו דהא ליכא מאן דפליג שלא יוכל לגבות מן הראשון הגוזל ובאחר שאכלו הוא דאיכא דלית ליה דרב חסדא אלא יש לפרש איפכא דרב אית ליה דרב חסדא דהדין דוקא עם הטבח ורב אסי אית ליה דרב חסדא והדין אף עם הלוקח ודחי דכ"ע אית להו דרב חסדא ובמתנות כהונה נגזלות קא מיפלגי דרב סבר נגזלות והדין עם הטבח היינו אף עם הטבח כרב חסדא ורב אסי סבר דהדין דווקא עם הלוקח לפי שהמתנות אין נגזלות והוי איפכא ממאי דהוה בעי למימר מעיקרא ותימה דבמאי קא מיירי אי בשאין מתנות בעין הא אמרינן בריש פירקין דמזיק מתנות כהונה או אכלן פטור ואם הם בעין היכי קאמר דבדרב חסדא קא מיפלגי הא משמע בריש הגוזל בתרא (ב"ק דף קיא:) דהיכא דהם בעין ליכא מאן דפליג אדרב חסדא אלא דווקא כשאכלן דתני רבי אושעיא הגוזל ומאכיל את בניו פטורין מלשלם הניח לפניהן גזלה קיימת חייבים לשלם אין גזלה קיימת פטורין כו׳ ופריך לימא תהוי תיובתא דרב חסדא משמע דלמאן דפליג עליה אתי שפיר דווקא אין גזלה קיימת פטורים אבל בגזלה קיימת חייבים לשלם וא"ע: **ורמינהי** חורי הנמלים שבתוך הקמה כו׳. מרבנן נמי פריך דלא פליגי רבנן אלא משום דסברי דתחתונים ודאי ממלים כנסוס הילכך הם של בעה"ב הא אם היו ספק היו מודים דהוי לקט כמו עליונים

ספק לקט לקט:

רא"שית

חוץ שיורא הוא ע"מ לאו שיורא הוא. ומ"ת כי א"ל ע"מ דאמרינן נותנן לכל כהן שירצה א"כ המקח בטל שלא נתן לו הבהמה אלא ע"מ שיהיו המתנות שלו וי"ל דמיירי שהתנו שלו שיהיו המתנות שלו ואם לא יתן לו לא יהיה המקח בטל אי נמי הוי כמו מתנה על

ורמינהו. א"ל אבריית׳ אבריית׳: **לא שנו.** היכא דלקח הימנו במשקל דקתני נותנן לוקח לכהן והוא חוזר ותובע דמיס מן הטבח: **אלא.** כששקלן לוקח לעצמו דכיון דטבח לא נגע בהן אינו בעל דבריס של כהן לפיכך זה הלוקח נותנן והוא שואל לו הדמיס שעל הטבח היה מוטל ליתן: **אבל שקלן לו טבח הדין.** של כהן ומחלוקתו ותביעתו אף (ג) על הטבח הוא והטבח חוזר עליהן אם יש בעין נותנן לכהן והכי מפרש לה בריש הגוזל בב"ק (דף קטו.) דאף עם הטבח קאמר ר׳ יהודה(ד): **הדין עמו.** דינו של כהן ותביעתו עם הלוקח הוא הואיל וישנה לגזלה בעין במקום שהוא שם ילך: רב אית ליה דרב חסדא: **רבה מזה גובה.** דכיון דקודם יאוש אכלו זה האחרון הוה ליה אינו גזלן עלייהו דהא כל מקמי יאוש בדשותייהו דמרייהו קיימי כל היכא דאיתנהו: **לא.** בגזלן דעלמא שהגזלן קונה אותו בגזלתו לגמרי: **דכולי עלמא אית להו דרב חסדא.** דאם רבה נגזל לדון עם הראשון ידון: **והכא.** בגזל מתנות כהונה קמיפלגי מר סבר מתנות כהונה נגזלות ומתחייב גזלן בגזלתו לגמרי לדורות גזל עליהן: **ומר סבר אינם נגזלות.** אין כח לגזלן וכל זמן שהן בעין כל מקום שהולכין החוב מוטל על מי שהם אצלו לתתו לכהן והראשון לא נעשה גזלן עליהן: **באפי נפשה.** ולא בלשון לא שנו ומתני׳ כדלעיל: **מתנות כהונה נגזלות.** לכדאמרן שאם רבה כהן לדון עם הראשון ידון: **אלמא ספק.** מתנות כהונה לקולא דאמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה: **שכבוך הקמה.** לפני הקוצרים שעדיין לא הגיעו הקוצרים לשם: **הרי.** כל הנמצא בהן לבעה"ב דאין לקט אלא הנושר בשעת קצירה: **העליונים.** חטין העליונים שעל פי החור איכא למימר לקט הן שנשרו מן השבלין בשעת קצירה: **והתחתונים.** שבקרקעיתו של חור: **לבעל הבית.** דקודם קצירה כנסוס נמליס שם: **שספק לקט לקט.** אלמא לרבי מאיר גבי מתנות עניים וה"ה למתנות כהונה ספיקא לחומרא ופתם מתני׳ ר"מ היא וקתני ספיקא לקולא: **אל תקניטני.** דהא דקתני ספק לקט לקט יחידאה היא שאיני שונה אותה כמו ששנית דברי ר"מ אלא דברי ר׳ יהודה בן אגרא משום ר"מ: **א"ל.** ר"ל: **אל תשנה אותה אלא כלשון בן תדל.** אפי׳ אין אתה שונה אותה אלא בשם שונה שבעולם ששמו בן תדל אפילו הכי קשיא לך דהא טעמא קאמר למילתיה: **אילימא בדינין.** לראות לו זכות בדין: **לדק משלך ותן לו: פרה.** כשנולד לך ספק זה במתנותיה ואתה מעמידה על חזקתה הראשונה הרי היא פטורה שהרי בחזקת של עובד כוכבים היתה עומדת: **קמה.** כשנולד לך ספק בלקט ואתה מעמידה על חזקתה חזקת חיוב הוא דמעולם היא עומדת לכך דשל ישראל היא: חיוב חלה הכל תולך אחר גלגולה משגלגל בה הוי חיובה וגלגול העובד כוכבים פוטר דכתיב (במדבר טו) עריסותיכם. אם עד שלא נתגייר נתגלגלה פטור אם ספק חייב גרסינן: חלה ספק איסורא שיש בה עון מיתה הלכך לא סמכינן אחזקה אבל מתנות אין בהן קדושה אלא דין ממון והמוציא מחבירו עליו הראיה: **קרבן אשתו.** ספק ילדה כשהיתה עובדת כוכבים ספק משנתגיירה מביאה קרבן דספק איסור כרת הוא לאכול בקדשים עד שתביא כפרה דמחוסר כפורים אסור בקדשים וענוש כרת: **וחלה.** ספק מיתה: **ובכור בהמה טהורה.** ספק כרת לשחטו בחוץ וצריך להמתין עד שיסתאב דתו לית ביה אלא דין ממון ואוכלו הוא במומו: **ובכור.** פטר חמור. כמאן דאמר בבכורות (דף ט:) אסור בהנאה עד שיפדנו וצריך להפרישם עליו טלה לפדיונו לאפקועי איסוריה ומעכב הטלה בידו והוא שלו דשה של פדיון לא רמיא קדושה עליה אלא ממונא דכהן הוא וכיון דספק הוא המוציא מחבירו עליו הראיה:

רא"שית

מסורת הש"ס

א) [ב"ק קטו.], ב) ב"ק קיא: קטו., ג) פאה פ"ד מי"ח, ד) [לעיל נה: עז. קכב: פסחים פד.], ה) [אית דגרס עכל פירוש עכל שפתים וש מי שגורס בו עכל והיה אדם שלא היה מדקדק בשמועתו. ערוך ערך בן עכל], ו) חלה פ"ג מ"ו [מנחות סז.], ז) [כתובות עג: גיטין סג: נדרים נג. ב"ב מז: נדה כה.], ח) עי׳ מהר"ש שכתב דלשון רש"י תמוה וכולה להניה רב יהודה וע"ש וגי׳ רש"א קאמר רב וע"ש,

תורה אור השלם

1. שֹׁפֵט וּדֵל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְּדִיקוּ: תהלים פב ג
2. וְדָל לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ: שמות כג ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל שקלן וכו׳ אף עם הטבח הוא והטבח חוזר עליהן אם ישנן בעין נותנן לכהן: (ב) תוס׳ ד"ה דמר וכו׳ ולא עם הראשון דהא בגזל ולא נתייאשו הבעלים ובא אחר ואכלו ליכא כל"ל:

מוסף רש"י

לא שנו. לקח הימנו במשקל נותנו לכהן, דמשמע דהלוקח על כרחו נותנן לכהן והוא יתבע דמיס מן המוכר, אלא שקל הוא לעצמו (ב"ק קטו.). **הדין עם הטבח.** דינו של כהן וערעורו על הטבח הוא (שם). א"ל אל תקניטני. מאותה משנה (לעיל נה.) להשיב לי ממנה (לעיל קכב:). **שבלשון יחיד אני שונה אותה.** ולא בלשון אתם משנה (שם) כלומר יחידאה היא ולא קיימינן כוותיה (לעיל נה. עז.). **פטור מן החלה.** הואיל ובהיותו עכו"ם נתגלגלה (מנחות סז.). **ספק.** אם משנתגייר נגלגלה או בהיותו עכו"ם נגלגלה, **חייב.** דלחומרא אזלינן (שם). **ספק ממונא לקולא.** והמוציא מחבירו ידו על התחתונה (גיטין סג:).

עין משפט נר מצוה

א [מיי׳ פ"ט מהל׳ בכורים הל׳ יא] טוש"ע י"ד סי׳ סא סעיף כט):
מח ב מיי׳ פ"ב מהל׳ גזילה הל׳ ד סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי׳ שסא סעיף ה ו:
מט ג מיי׳ פ"ט מהל׳ בכורים הל׳ יד טוש"ע י"ד סי׳ סא סעיף לא:
נ ד מיי׳ שם הלכה יג סמג עשין קמב טוש"ע י"ד סי׳ סא סעיף לג:
נא ה ו מיי׳ פ"ד מהל׳ מתנות עניים הל׳ ט:
נב ז מיי׳ פ"ח מהל׳ בכורים הל׳ ט טוש"ע י"ד סי׳ של סעיף ד:
ח [מיי׳ פ"א מהל׳ מחוסרי כפרה דין יא]:

שיטה מקובצת

(א) חורי הנמלים. נ"ב עי׳ פ"ד דפאה וע"ש בהר"ש ז"ל: